

Bilaga 1

Antalet barn

De uppgifter från befolkningsregister som redovisas i denna bilaga avser hela barnbefolkningen. I resultatdelen skiljer vi på hemmaboende och ej hemmaboende barn och de definieras på följande sätt

Hemmaboende = samtliga barn under 16 år samt 16–21-åringar som är folkbokförda med föräldrar eller med andra vuxna som är i föräldrars ställe.

Ej hemmaboende = 16–21-åringar som inte är folkbokförda med föräldrar eller vuxna som är i föräldrars ställe. Det kan finnas fel i bokföringen innebärande att ungdomar felaktigt framstår som ej hemmaboende. Särskilt kan det gälla ungdomar som invandrat efter att de fyllt 18 år. Men även ungdomar som är skrivna hos föräldrarna kan i realiteten ha flyttat hemifrån utan att ha anmält flyttning.

Det finns en viss osäkerhet i befolkningsregistren rörande antalet ej hemmaboende bland yngre barn. Ibland framstår yngre barn som om de bodde på egen hand. Det kan bero på eftersläpningar i flyttningsanmälningar eller andra fel. Vi har antagit att det för samtliga ”ej hemmaboende” barn under 16 år egentligen är fråga om ett bokföringsfel. I hur stor utsträckning detta också gäller äldre barn vet vi inte. Här har vi valt att redovisa ungdomar över 15 år som ej hemmaboende i de fall de inte är folkbokförda med vare sig biologiska föräldrar, adoptivföräldrar eller andra vuxna som är i föräldrars ställe.

I slutet av 2001 fanns det 1 938 300 barn i åldrarna 0–17 år som var folkbokförda i Sverige och omkring 2 345 900 barn och unga i åldrarna 0–21 år. I två av de surveyer som har använts för årlig barnstatistik ingår enbart hemmaboende barn. Det gäller Arbetskraftsundersökningen, AKU, och Undersökningen om levnadsförhållanden, ULF. I dessa båda undersökningar bygger indelningen av barnen i hemmaboende och ej hemmaboende på uppgifter som föräldrar eller i vissa fall barnen själva

lämnat i intervjuerna. I undersökningen om hushållens ekonomi, HEK, ingår både hemmaboende och ej hemmaboende barn.

Antalet hemmaboende barn i åldrarna 0–17 år beräknas den 31.12.2001 uppgå till 1 935 900 och antalet hemmaboende i åldrarna 0–21 år till 2 223 100. Då räknas alltså alla barn under 16 år som hemmaboende.

Tidpunkt på året

De olika undersökningarna avser olika tidpunkter på året. AKU och ULF ger för varje år ett medeltal för årets befolkning. En jämförelse av talen från de olika undersökningarna med befolkningsstatistikens medelfolkmängder ger en uppskattning av storleken på över respektive underskattning av antalet barn i olika åldersgrupper. Det har gjorts i tabell 1.1 nedan. (Observera dock att i uppgifterna från befolkningsstatistiken ingår också frånflyttade 16- och 17-åringar).

I HEK avses befolkningen den 31.12 respektive år. För att få en uppfattning om storleken på överskattningen av antalet barn i HEK jämförs således med befolkningsstatistikens antal barn den 31.12.

I resultatredovisningen i kapitlet om familjeekonomi är HEK-populationen emellertid justerad och gäller den något mindre s.k. helårsbefolkningen, dvs barn som ingår i hushåll där samtliga vuxna varit folkbokförda i riket både i början och slutet av året. På så sätt undviker man att få med ett antal familjer som har extremt låga årsinkomster beroende på att de inte funnits i landet hela året. I tabellerna 1.1 och 1.2 nedan redovisas både helårspopulationen och hela populationen barn från HEK. I tabellen finns, förutom uppgifter från AKU, ULF och HEK, även uppgifter från SCB:s Föräldraundersökning (FU). Denna undersökning omfattar endast barn upp t.o.m. 12 år. Uppgifterna från FU om antalet barn i olika åldrar avser september 1999.

Ålder

I jämförelsen nedan mellan surveyer och befolkningsregister har åldern fått avse åldern den 31.12. respektive år. Endast i AKU har vi arbetat med verklig ålder” dvs ålder uppnådd vid intervjutidpunkten. När man arbetar med en mittfolkmängd/medelfolkmängd och redovisar efter ålder den 31.12 som i ULF kommer man att sakna ungefär en halv årgång 0-åringar – barn som fötts under året men efter det att föräldrarna intervjuats. I FU saknar vi omkring en tredjedel av ettåringarna. Endast barn

Andel hemmaboende barn i olika åldrar 2001. Procent

Ålder	Flickor	Pojkar
16 år	99	99
17 år	98	99
18 år	92	96
19 år	75	86
20 år	53	70
21 år	38	54

Källa. RTB, registret över totalbefolkningen 31.12.2001

födda t.o.m. augusti 1998 ingår i undersökningen. Vid redovisning från AKU av föräldrars sysselsättning har det varit möjligt att redovisa efter ålder vid intervju-månaden, ”verklig ålder”. Föräldrarnas sysselsättning är starkt beroende av barnets ålder och för små barn kan sysselsättningen förändras från åldersmånad till åldersmånad. Det är skälet till att ”verklig ålder” redovisas i AKU-tabellerna i kapitlet om sysselsättning. I tabellen nedan redovisas för AKU åldersfördelningen efter verklig ålder. 0-åringarna utgör då en hel årgång (ungefär antalet födda från 1.7 förgående år till 1.7 undersökningsåret).

Bedömning av uppgifternas säkerhet.

AKU överskattar antalet barn med 14 procent 2001. I ULF 2001 underskattas antalet barn med 2 procent. Tidigare år har också ULF överskattat antalet barn. En orsak till att intervjuundersökningar lätt överskattar antalet barn är att svarsfrekvensen är högre i barnfamiljer än i icke-barnfamiljer. Då det inte har varit möjligt att mer än delvis korrigera skattningarna för skilda svarsandelar i olika delar av populationen blir konsekvensen en överskattning av vuxna med barn och därmed en överskattning av antalet barn. Den jämförelsevis höga svarsandelen ger å andra sidan säkrare skattningar av barnens fördelning på olika undersökningsvariabler.

En annan viktig orsak till att antalet barn överskattas är risken för dubbelräkning av barn som bor växelvis hos sina separerade föräldrar. För år 2001 har det varit möjligt att i ULF korrigera för dubbelräkning av barn som uppgetts bo lika mycket med mamma som med pappa. Det är troligen orsaken till att ULF 2001 ger ett i stort sett riktigt

totalt antal barn dock med någon underskattning. Utan korrigering, såsom i andra ULF-årgångar och i AKU, kan växelboende barn komma med både i mammans och pappans redovisning av hushållets antal barn. De växelvis boende barnen får därigenom dubbel urvalssannolikhet. Växelvis boende blir vanligare och vi får räkna med ökande överskattning av antalet barn i undersökningar som AKU och även ULF de år det inte är möjligt att korrigera för dubbelräkning.

Trots god överensstämmelse för ULF:s del överskattas vissa åldersgrupper medan andra underskattas. Den underskattning vi ser ut att få av antalet 0-åringar är emellertid en chimär. Den beror på att endast omkring halva åldersgruppen ingår i undersökningen.

AKU överskattar antalet barn i alla åldersgrupper, mer i lägre än i högre åldrar.

I föräldraundersökningen FU är antalet barn mycket nära det som erhålles i befolkningsstatistiken. Antalet ettåringar ser ut att vara underskattade men det beror på att den åldersgruppen bara delvis ingår i undersökningen..

Också i HEK ligger antalet barn nära befolkningsstatistikens siffror. Antalet 0-åringar underskattas dock med 14 procent.

Tabell 1.1

Andel av RTB-befolkningen respektive år

Ålder 31.12 (För AKU verklig ålder)	ULF2000 mittfolk- mängd 1	AKU99 mittfm verklig ålder 2	HEK 99 hela pop- ulationen 3	HEK 99 helårs pop- ulationen 4	ULF99 mittfolk- mängd 5	FU 99 september folk- mängd 6
0	60,5	148,7	86,6	84,8	150,5	
1	87,3	124,5	107,2	105,7	129,7	70,6
2-3	98,1	119,0	101,1	100,4	122,3	100,9
4-5	95,7	116,0	99,6	98,4	113,3	97,9
6	96,8	113,6	100,6	99,9	113,1	99,8
7-9	91,2	112,5	97,7	97,3	108,8	99,1
10-12	111,1	110,3	102,8	102,1	110,9	99,9
13-15	105,0	109,3	99,3	98,6	108,9	
16-17	95,3	105,5	96,6	95,8	103,2	
18-21			101,0	99,7		
0-17	97,6	114,0	99,4	98,6	113,5	
0-21			99,7	98,8		

För kolumnerna 1, 2 och 5 har andel beräknats av befolkningsstatistikens medelfolkmängder respektive år.

Observera att de låga andelarna för lägsta åldersgruppen i ULF och Föräldraundersökningen inte beror på "fel" i undersökningarna utan på att bara en del av populationerna 0-åringar (ULF) respektive 1-åringar (FU) ingår.

För kolumnerna 3, 4 och 6 har andelar beräknats av befolkningen vid årets slut.

Tabell 1.2

Antal barn 2000 och 2001 enligt olika källor

Ålder	RTB 31.12.2001 (För AKU verklig ålder)	RTB 2001 medel folk- mängd	ULF2001 mittfolk- mängd	RTB 31.12.2000	RTB 2000 medel folk- mängd	AKU 2000 mittfm verklig ålder	HEK 2000 hela pop- ulationen	HEK 2000 helårs pop- ulationen	ULF2000 mittfolk- mängd	FU 2000 september folk- mängd
0	91 653	91 184	55 128	135 600	90 714	89 541	78 592	76 902	134 800	
1	91 628	90 429	78 906	112 600	89 230	89 560	95 693	94 291	116 200	63 450
2-3	180 555	181 158	177 767	215 500	181 761	184 271	183 815	182 406	225 300	188 447
4-5	188 519	194 374	185 947	225 500	200 228	208 267	199 329	197 086	235 900	211 851
6	104 514	108 718	105 245	123 500	112 922	115 309	113 567	112 858	130 400	117 448
7-9	356 298	362 603	330 872	408 000	368 907	373 298	360 568	358 921	406 000	374 277
10-12	377 062	371 976	413 117	410 200	366 889	357 846	376 990	374 585	396 700	348 524
13-15	339 528	332 767	349 246	363 800	326 005	320 699	323 820	321 440	349 200	
16-17	208 509	204 816	195 240	216 100	201 123	200 144	194 316	192 760	206 500	
18-21	407 618	408 135			408 651	407 197	412 937	407 629		
0-17	1 938 266	1 938 023	1 891 467	2 210 300	1 937 779	1 938 933	1 926 692	1 911 249	2 201 100	
0-21	2 345 884	2 346 157			2 346 430	2 346 129	2 339 629	2 318 878		

RTB, registret över totalbefolkningen: Populationen utgörs av hela den folkbokförda befolkningen i respektive ålder dels som den var noterad 31.12.2000 och 31.12.2001, dels som beräknade medel-folkmängder 2000 och 2001. Med ålder avses i samtliga fall åldern 31.12.

AKU, arbetskraftsundersökningen: Talen har erhållits genom summering av antal barn som bor med mödrar enligt intervju med kvinnor och antal barn som bor med ensamstående män enligt intervju med män. Populationen är hemmaboende barn i genomsnitt under året. Intervjutillfällena är olika för olika intervjupersoner och är fördelade på mätperioder under årets samtliga 12 månader. Med ålder avses här verklig ålder dvs. barnets ålder vid intervjutillfället. Det är den redovisning som gäller i kapitlet om föräldrars sysselsättning.

FU, Föräldraundersökningen/barnomsorgsundersökningen. Populationen är hemmaboende barn i september 1999. De äldsta barnen fyllde 12 år 1999 och de yngsta är de som föddes jan - augusti 1998. Ettåringarna utgörs således av omkring två tredjedelar av årgången födda 1998. med ålder avses ålder 31.12.1999

ULF, undersökningen om levnadsförhållanden: Populationen är en mittpopulation hemmaboende barn för undersökningsåret. Uppräkningen sker till 1.7. Även ULF har intervjutidpunkter spridda över året. Omkring hälften av årets emigrerade/avlidna ingår och likaså omkring hälften av årets immigrerade och hälften av årets födda. Med ålder avses ålder den 31.12. Det innebär att åldersgruppen 0 år endast omfattar omkring hälften av dem som fötts under året. Här redovisas enbart efter ålder vid årets slut. Korrigering har gjorts för dubbelräkning av växelvis boende barn.

HEK, undersökningen om hushållens ekonomi tidigare inkomstfördelningsundersökningen: **Populationen utgörs i fallet "hela populationen" av samtliga hemmaboende barn folkbokförda i riket den 31.12.utom barn som immigrerat efter urvalstillfället i november. Helårspopulationen utgörs av barn folkbokförda den 31.12 som ingår i hushåll där samtliga vuxna var folkbokförda både 1.1 och 31.12. Helårspopulationen används i avsnittet om familjernas inkomster. Med ålder avses ålder den 31.12. Familjesammansättningen är den som gällde vid årets slut. Intervjuer har skett i början av påföljande år**